

EBA/GL/2023/03

31 marca 2023 r.

Wytyczne

zmieniające Wytyczne na podstawie art. 17 i art. 18 ust. 4 dyrektywy (UE) 2015/849 dotyczących środków należytej staranności wobec klienta oraz czynników, które instytucje kredytowe i finansowe powinny uwzględnić podczas oceny ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu związanego z indywidualnymi stosunkami gospodarczymi i transakcjami sporadycznymi („wytyczne w sprawie czynników ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu”, EBA/2021/02).

1. Zgodność i obowiązki sprawozdawcze

Status niniejszych wytycznych

1. Niniejszy dokument zawiera wytyczne wydane na podstawie art. 16 rozporządzenia (UE) nr 1093/2010¹. Zgodnie z art. 16 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1093/2010 właściwe organy i instytucje kredytowe i finansowe muszą dołożyć wszelkich starań, by zastosować się do wytycznych.
2. W wytycznych przedstawiono stanowisko EUNB w sprawie odpowiednich praktyk nadzoru w ramach Europejskiego Systemu Nadzoru Finansowego lub tego, jak należy stosować prawo europejskie w konkretnym obszarze. Właściwe organy w rozumieniu art. 4 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1093/2010, do których wytyczne mają zastosowanie, powinny stosować się do wytycznych poprzez odpowiednie włączenie ich do swoich praktyk (np. poprzez zmianę swoich ram prawnych lub procesów nadzorczych), również gdy wytyczne są skierowane przede wszystkim do instytucji.

Obowiązki sprawozdawcze

3. Zgodnie z art. 16 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1093/2010 właściwe organy mają obowiązek powiadomić EUNB do dnia 03.10.2023, czy stosują się lub czy zamierzają zastosować się do niniejszych wytycznych, albo uzasadnić, dlaczego się do nich nie stosują. W razie braku powiadomienia w wyznaczonym terminie EUNB uzna, że właściwe organy nie stosują się do niniejszych wytycznych. Powiadomienia należy wysłać poprzez złożenie formularza dostępnego na stronie internetowej EUNB z dopiskiem „EBA/GL/2023/03”. Powiadomienia przekazują osoby odpowiednio upoważnione do informowania o stosowaniu się do wytycznych w imieniu właściwych organów. Do EUNB należy również zgłaszać wszelkie zmiany związane ze stosowaniem się do wytycznych.
4. Powiadomienia zostaną opublikowane na stronie internetowej EUNB zgodnie z art. 16 ust. 3.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1093/2010 z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie ustanowienia Europejskiego Urzędu Nadzoru (Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego), zmiany decyzji nr 716/2009/WE oraz uchylenia decyzji Komisji 2009/78/WE (Dz.U. L 331 z 15.12.2010, s. 12).

2. Przedmiot, zakres stosowania i definicje

Definicje

5. Do celów niniejszych wytycznych dodaje się następującą definicję:

Organizacje nienastawione na zysk – organizacja nienastawiona na zysk to osoba prawna, porozumienie prawne lub organizacja, których główna działalność polega na gromadzeniu środków pieniężnych lub ich wydatkowaniu m.in. na cele dobroczynne, religijne, kulturalne, edukacyjne, społeczne lub humanitarne.

3. Wdrożenie

Data rozpoczęcia stosowania

6. Niniejsze wytyczne będą miały zastosowanie od 03.11.2023.

4. Wytyczne dotyczące klientów będących organizacjami nienastawionymi na zysk

Wytyczna 2.7 lit. d) otrzymuje brzmienie:

2.7. d) Jeżeli klient jest organizacją nienastawioną na zysk, instytucje powinny stosować kryteria określone w załączniku.

Dodaje się załącznik w brzmieniu:

Załącznik: Klienci będący organizacjami nienastawionymi na zysk

1. Oceniając po raz pierwszy profil ryzyka klienta lub potencjalnego klienta, który jest organizacją nienastawioną na zysk, instytucje powinny zapewnić sobie dobre zrozumienie zarządzania organizacją nienastawioną na zysk, sposobu jej finansowania, jej działalności, miejsca prowadzenia działalności oraz tego, kim są jej beneficjenci. Nie wszystkie organizacje nienastawione na zysk są narażone na ryzyko prania pieniędzy i finansowania terroryzmu w podobny sposób, a instytucje powinny stosować środki uwzględniające ryzyko, aby zrozumieć:
 - a) kto kontroluje klienta i kim są jego beneficjenci rzeczywisci; w ramach tego procesu instytucje powinny ustalić tożsamość powierników lub osób im równoważnych, organu zarządzającego oraz wszelkich innych osób sprawujących kontrolę nad daną organizacją nienastawioną na zysk lub wywierających na nią wpływ; w tym celu instytucje powinny odnieść się do informacji, takich jak status prawny organizacji nienastawionej na zysk, opis struktury zarządzania organizacją nienastawionej na zysk lub wykaz przedstawicieli prawnych;
 - b) sposób finansowania organizacji nienastawionej na zysk (darowizny prywatne, fundusze publiczne itp.); w tym celu instytucje powinny odnieść się do informacji na temat bazy darczyńców, źródeł finansowania i metod pozyskiwania funduszy, takich jak sprawozdania roczne i sprawozdania finansowe;
 - c) jakie są cele działalności klienta; w tym celu instytucje powinny odnosić się do informacji, takich jak deklaracja misji klienta, wykaz programów i związanych z nimi budżetów, działań i świadczonych usług;
 - d) jakie kategorie beneficjentów czerpią korzyść z działalności klienta (na przykład: uchodźcy, osoby prawne, które otrzymują pomoc w ramach usług organizacji nienastawionej na zysk lub podobnych); dokumentacja zebrana w tym celu może obejmować deklaracje misji lub dokumenty związane z kampanią;
 - e) jakich transakcji może wymagać organizacja nienastawiona na zysk z uwagi na jej cel i profil działalności, w tym płatności na rzecz personelu lub usługodawców oddelegowanych za granicę, a także spodziewaną częstotliwość, skalę i geograficzne miejsce przeznaczenia takich transakcji; w tym celu instytucje powinny odnieść się do informacji, takich jak schematy organizacyjne, wyjaśnienia dotyczące struktury organizacyjnej organizacji nienastawionej na zysk, wykaz jurysdykcji, w których opłacany jest personel, oraz liczba pracowników, którzy mają być opłacani w każdej z nich;
 - f) gdzie organizacja nienastawiona na zysk prowadzi swoje programy lub operacje, a w szczególności czy prowadzi swoją działalność wyłącznie na szczeblu krajowym, czy też w innych jurysdykcjach powiązanych z wyższym ryzykiem prania pieniędzy i finansowania terroryzmu oraz w państwach trzecich wysokiego ryzyka. W tym celu instytucje powinny odnieść się do takich informacji jak wykaz wszystkich programów, działań i usług świadczonych przez organizację nienastawioną na zysk, a także wykaz obsługiwanych lokalizacji geograficznych, w tym siedziby głównej i obszarów operacyjnych. Instytucje powinny również ocenić, do celów wytycznej 8, czy transakcje organizacji nienastawionej na zysk mogą obejmować realizację płatności w instytucji państwa trzeciego.

Czynniki ryzyka

2. Przy określaniu ryzyka związanego z klientami, którzy są organizacjami nienastawionymi na zysk, instytucje powinny uwzględniać co najmniej następujące czynniki ryzyka i oceniać je z uwzględnieniem ryzyka:

Zarządzanie i sprawowanie kontroli

- a) Czy organizacja nienastawiona na zysk posiada status prawny na mocy prawa krajowego lub prawa krajowego innego państwa członkowskiego? Czy istnieją dokumenty określające zasady zarządzania i wskazujące powierników organizacji nienastawionej na zysk, członków organu zarządzającego lub inne osoby sprawujące kontrolę nad organizacją nienastawioną na zysk?
- b) Czy struktura prawna organizacji nienastawionej na zysk wymaga do jej utworzenia wykazania zdolności zarządczych skarbnika lub kadry kierowniczej?
- c) Czy struktura prawna organizacji nienastawionej na zysk wymaga corocznego ujawniania sprawozdań finansowych?

Reputacja/niekorzystne doniesienia medialne

- d) W jakim stopniu instytucjom trudno jest ustalić dobrą reputację organizacji nienastawionej na zysk i jej kierownictwa? Czy istnieje uzasadniony powód, dla którego może to być trudne, na przykład dlatego, że organizacja nienastawiona na zysk powstała dopiero niedawno, np. w ciągu ostatnich 12 miesięcy?
- e) Czy organizacja nienastawiona na zysk została powiązana przez odpowiednie wiarygodne i niezależne źródła z ekstremizmem, propagandą ekstremistyczną, sympatykami terroryzmu lub działalnością terrorystyczną?
- f) Czy organizacja nienastawiona na zysk według odpowiednich, wiarygodnych i niezależnych źródeł była zaangażowana w wykroczenia lub działalność przestępczą, również w sprawach związanych z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu?

Metody finansowania

- g) Czy finansowanie organizacji nienastawionej na zysk jest przejrzyste i rozliczalne, czy też trudne do prześledzenia? Czy organizacja nienastawiona na zysk publicznie dokumentuje swoje źródła finansowania i czy są one przedmiotem audytów zewnętrznych?
- h) Czy metody finansowania stosowane przez organizację nienastawioną na zysk wiążą się z ryzykiem prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu? Czy polega ona w całości lub w dużej mierze na darowiznach środków pieniężnych, kryptoaktywach lub finansowaniu

społecznościowym? Czy może finansowanie organizacji nienastawionej na zysk odbywa się za pośrednictwem systemu płatności?

- i) Czy organizacja nienastawiona na zysk jest finansowana częściowo lub w dużej mierze przez prywatnych darczyńców lub darczyńców z jurysdykcji powiązanych z wyższym ryzykiem prania pieniędzy i finansowania terroryzmu lub państw trzecich wysokiego ryzyka określanych jako państwa, w których występują strategiczne braki w ich systemach przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu?

Operacje w jurysdykcjach powiązanych z wyższym ryzykiem prania pieniędzy i finansowania terroryzmu oraz w państwach trzecich wysokiego ryzyka

- j) Czy organizacja nienastawiona na zysk działa lub udziela pomocy w jurysdykcjach powiązanych z wyższym ryzykiem prania pieniędzy i finansowania terroryzmu (zgodnie z oceną dokonaną na podstawie czynników ryzyka przedstawionych w tytule I niniejszych wytycznych) lub w państwach trzecich wysokiego ryzyka (określonych przez Komisję na podstawie art. 9 ust. 2 dyrektywy (UE) 2015/849) lub w strefach konfliktu?
- k) Czy w takich sytuacjach organizacja nienastawiona na zysk opiera się w wykonywaniu swojej działalności na osobach trzecich lub pośrednikach i czy jest w stanie wyjaśnić, na czym polega wywiązanie się z obowiązków? Czy w tym kontekście organizacja nienastawiona na zysk jest w stanie monitorować proces wywiązywania z obowiązków przez te osoby trzecie i sprawować nad tym odpowiedni nadzór?
- l) Czy stosunki gospodarcze z organizacją nienastawioną na zysk mogą obejmować realizację transakcji z instytucją będącą respondentem z siedzibą w jurysdykcjach powiązanych z wyższym ryzykiem prania pieniędzy i finansowania terroryzmu lub w państwach trzecich wysokiego ryzyka?

3. Instytucje powinny również uwzględnić co najmniej następujące czynniki, które mogą przyczynić się do ograniczenia ryzyka:

- a) role i obowiązki organu zarządzającego organizacji nienastawionej na zysk i jego kadry kierowniczej są jasno udokumentowane;
- b) organizacja nienastawiona na zysk jest prawnie zobowiązana do corocznego ujawniania swoich sprawozdań finansowych lub do sporządzania rocznego sprawozdania, w którym określa się źródła finansowania, główny cel działalności organizacji nienastawionej na zysk oraz kategorie beneficjentów jej programów;
- c) organizacja nienastawiona na zysk może wykazać, że jest lub była przedmiotem niezależnych przeglądów lub audytów zewnętrznych;
- d) organizacja nienastawiona na zysk według odpowiednich, wiarygodnych i niezależnych źródeł cieszy się dobrą reputacją w ocenie opinii publicznej;

- e) organizacja nienastawiona na zysk otrzymuje finansowanie od rządów, organizacji ponadnarodowych lub międzynarodowych, które nie są powiązane z państwami trzecimi wysokiego ryzyka ani z jurysdykcjami o wyższym ryzyku prania pieniędzy i finansowania terroryzmu, a źródła jej funduszy mogą być jasno ustalone;
- f) organizacja nienastawiona na zysk nie ma żadnych powiązań z państwami trzecimi wysokiego ryzyka, lub jeżeli ma takie powiązania, może wykazać, że podjęła odpowiednie kroki w celu ograniczenia ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu (na przykład poprzez wyznaczenie pracowników odpowiedzialnych za zgodność z przepisami w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu lub opracowanie procedur umożliwiających identyfikację kategorii beneficjentów organizacji nienastawionej na zysk i ocenę związanego z nimi ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu);
- g) działalność organizacji nienastawionej na zysk i jej beneficjenci nie narażają jej na wyższe ryzyko prania pieniędzy i finansowania terroryzmu;
- h) organizacja nienastawiona na zysk udziela pomocy i wsparcia osobom fizycznym wyłącznie w formie bezpośredniej pomocy materialnej, takiej jak udostępnianie sprzętu informatycznego lub wyrobów medycznych.

4. W przypadku gdy organizacja nienastawiona na zysk prowadzi działalność w jurysdykcjach objętych sankcjami UE lub ONZ, instytucje powinny ustalić, czy organizacja nienastawiona na zysk korzysta z jakichkolwiek postanowień dotyczących pomocy humanitarnej i odstępstw przewidzianych w systemach sankcji finansowych UE/ONZ, takich jak zwolnienia lub odstępstwa ze względów humanitarnych. Podejmując decyzję o sposobie obsługi tych klientów i stosownie do ciążących na nich obowiązków zamrożenia aktywów, instytucje powinny uzyskać dowody dające wystarczającą pewność, że organizacja nienastawiona na zysk prowadzi działalność w tych jurysdykcjach zgodnie z wyłączeniami przewidzianymi w danym systemie lub że korzysta z odstępstwa przyznanego przez odpowiedni właściwy organ.

5. Na potrzeby wstępnej kontroli oraz w trakcie całego stosunku gospodarczego, gdy taki zostanie nawiązany, instytucje powinny podjąć kroki niezbędne do zrozumienia, w jaki sposób organizacja nienastawiona na zysk funkcjonuje i prowadzi swoją działalność. Instytucje, które mogą mieć klientów będących organizacjami nienastawionymi na zysk, na przykład dlatego, że świadczą usługi w zakresie przekazów pieniężnych lub usługi w zakresie rachunków bieżących, powinny rozważyć ustanowienie specjalnego punktu kontaktowego dla tej konkretnej kategorii klientów, aby dobrze zrozumieć sposób zorganizowania i funkcjonowania tego sektora.